

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

Att:

Forskningsstiftelsen Fafo
Borggata 2B
Postboks 2947 Tøyen
N-0608 Oslo

Telefon 22 08 86 00
Faks 22 08 87 00
<http://www.fafo.no>

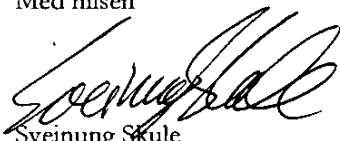
Vår ref.: lit
Deres ref.: Høringsuttalelse NOU 2003:22

Oslo, 22.12..03

**Høringsuttalelse - Forvaltning for fremtiden
- forslag til etiske retningslinjer for Statens petroleumsfond**

Vedlagt er Forskningsstiftelsen Fafos høringsuttalelse.

Med hilsen

Sveinung Skule
instituttssjef

vedlegg

Bankgiro 9001.06.01702
Postgiro 0805 2069441

Organisasjonsnummer
NO 969 990 695 MVA

Forvaltning for fremtiden

Forslag til etiske retningslinjer for Statens petroleumsfond

Fafo har utarbeidet rapporter om investeringspolitikk og levert innspill til Graver utvalget. På det grunnlag følger herved også noen synspunkter på NOU 2003:22.

Hovedprinsippene om at langsiktig god avkastning er avhengig av bærekraftig utvikling i økonomisk, økologisk og sosial forstand, at etiske retningslinjer må følges i vår investeringspolitikk og at virkemidlene bør inndeles i aktiv eierskap, negativ filtrering og uttrekningsmekanismer er vi enige i og vil ikke her kommentere nærmere. Vi vil imidlertid kommentere kort noen prinsipielle synspunkter på varetakelse av arbeidstakerrettigheter i de forslagene som utvalget fremmer. Med arbeidstakerrettighetene sikter vi da først og fremst til ILOs kjernekonvensjoner som også oppfattes som del av de internasjonale menneskerettighetene (forbud mot barnearbeid, tvangsarbeid, diskriminering samt retten til organisering og forhandlinger).

Med utgangspunkt i arbeidstakerrettighetene framstår hovedpilarene i utvalgets forslag med de ulike virkemidler som en riktig modell. Vi har ikke god nok detaljkunnskap og dokumentasjon om de rundt 20 000 selskapene vi kan investere i til å drive negativ filtrering av selskaper ut fra arbeidstakerrettigheter selv om det på lang sikt kan være ønskelig å utarbeide gode nok slike systemer til å kunne drive positiv rangering og filtrering av selskaper. Samtidig har aktivt eierskap klare begrensninger. Tatt i betraktning at vi kun kan eie opp til 3 prosent av selskapene og i praksis kun har aksjer for rundt 0.2 – 0.4 prosent, bør man ha små forventninger til den innflytelse eierskap i denne forbindelse kan gi. I tillegg har Norges Bank som skal forvalte dette eierskapet i utgangspunktet begrenset ekspertise på arbeidstakerrettigheter, relevante konvensjoner osv. til å forvalte dette effektivt. Aktivt eierskap krever kompetanse, kommunikasjonsevner, og strategisk tenkning for å beskytte arbeidstakerinteresser mest mulig målrettet. Krav om at selskaper følger FNs prinsippprogram Global Compact, som utvalget foreslår, har også klare svakheter ved at dette kun er et intensjonsprogram. Det betyr med andre ord lite å for eksempel kreve at selskapene knytter seg opp til Global Compact som del av aktivt eierskap fordi dette kun vil si at de har en intensjon om å bli "rene og snille", men ikke nødvendigvis er det.

Per i dag framstår uttrekning av selskaper som undergraver faglige rettigheter som eneste farbare og mest effektive vei. Samtidig har utvalget gått altfor kort i å konkretisere hvordan man skal definere grove overtramp. Innstillingen sier spesifikt at man skal kunne trekke seg ut av selskaper som driver grove eller systematiske brudd på menneskerettigheter og miljø. Men hva er grove og systematiske overtramp på arbeidstakerrettigheter? De verste formene for

barnearbeid og tvangsarbeid er nevnt som eksplisitt eksempler, men organisasjonsrett og forhandlingsrett er ikke nevnt. Betyr det at manglende rett til å organisere og drive kollektive forhandlinger *ikke* er grove brudd på arbeidstakerrettigheter?

ILOs kjernekonvensjoner er ikke rangert og det er vanskelig å se noe juridisk grunnlag for at den ene konvensjonen rangerer høyere enn de andre. Og når ikke utvalget er konkret og bindende når det gjelder hvilke internasjonale konvensjoner som skal legges til grunn for uttrekning, gjør man overtramp på faglige rettigheter om til et skjønnsspørsmål.

På dette grunnlag blir det viktig at:

1. Overtramp på alle ILOs kjernekonvensjoner må defineres som grove overtramp og grunnlag for uttrekning fra selskaper
2. Kompetansen på faglige rettigheter og arbeidstakerinteresser styrkes i så vel Folkerettsrådet som i Norges Bank